

A Monsieur de Hembyse, premier Eschevin de
la ville de Gand

8 Januari 1584

XIX

Toelichting

In 1583 had het stadsbestuur van Gent ongenoegen gekregen met de vertegenwoordigers van den Prins daar en was weer in contact gekomen met den populairen De Hembyse (vgl. brief XVI), die nu met gejuich werd ingehaald. Gekozen tot eersten schepen in de stad regeerde hij haar als een dictator.

In stilte ageerde hij tegen den Prins en heulde met Parma. Het einde was, dat hij in Maart 1584 gevangen genomen en als verrader terecht gesteld werd.

Toen de Prins dezen brief schreef, wist hij nog niet van zijn verraad. Hij vreesde alleen zijn onverdraagzame natuur, die hij echter voor eerlijk Calvinistisch hield. Dit is een ernstige poging, hem op den goeden weg te houden.

Monsieur de Hembyse,

J'ay receu vos dernières du XV de décembre par ce porteur et ay esté très aise d'apprendre par icelles vostre bonne résolution, ensemble de ceulx de la ville de Gand, en ce qui concerne le maintenant de la cause commune et persévérance en l'Union ¹) avec les provinces par deça. Et pour l'effect et l'accomplissement de laquelle vostre bonne volonté, il est surtout nécessaire de tenir bonne correspondance avecq vos voysins et notamment avecq le seigneur de Ryhove ²), pour tant mieux prester la bonne main les uns aux aultres, en cas que l'ennemy vous voulit attaquer de plus près en après. Il est très requis au plustost de, sans plus laisser escouler tant de temps, d'envoyer vos députéz à l'assemblée générale des Provinces Unies, avecq authorisation suffisante et ample instruction pour besoigner avecq les aultres sur toutes les occurences, et s'accommoder à ce que par icelles sera résolu. Comme de ma part je suis prest de me conformer à ce quy sera traicté et conclu et de n'insister sur ce que par eulx sera unanimement réprouvé, ainsy que par cydevant j'en ay faict assez ample déclaration, vous assurant que c'est la seule voie pour redresser noz affaires et de conserver ce qui nous reste, n'estant au pouvoir d'une province ou d'une ville seule de résister à ung ennemy si puissant qui a partout tant d'intelligences secrètes et notamment en la ville de Gand, comme on en a peu découvrir ces années passées et en découvre encores tous les jours. Mais quant toutes les provinces conjointement, sans se remettre les unes sur ce qui sera faict par les aultres, dont s'en est ensuyvie la povre perte de la ville d'Alost ³), et sans rien entreprendre de leur autorité particulière, inculpans par après aux aultres les faultes qu'eux mesmes commettent le plus souvent — ce que du passé nous a amené une grande confusion en noz affaires avecq ung retardement de toutes bonnes résolutions — voudront embrasser le faict d'ung mesme courage et affection, une chascunne, se conformant à tout ce que par toutes les aultres aura esté trouvé bon pour la conservation du

pays et pour doresnavant le pouvoir garentir des mains de nos anciens ennemis qui n'ont onques changé d'intention ny de volonté de priver ces pays de leur liberté et privilèges, avecq extirpation de la vraye religion, et quant à ceste effect toutes ensembles conjoindront franchement tous leur moiens, sans payer les uns les aultres de continuelles plaintes, et allégation d'inconvéniens, il est à espérer, avec l'aide de la grâce de Dieu, qu'on pourra establir un fort bon ordre à l'advenir pour le redressement de noz affaires au soulagement de ces povres provinces tant affligées, du fruit duquel la Flandre s'en pourra ressentir des premières.

A quoi m'attendant, ensemble à la venue de voz députéz autorisés à la manière susdite, et au surplus me remettant à ce que ce porteur vous pourra dire de bouche tochant ce que luy aviez enchargé, je me recommanderay à vos bonnes grâces, priant Dieu, Monsieur de Hembyse, qu'il vous ayt en sa sainte garde et protection.

De Delft, ce VIII de janvier 1584.

Vostre bien bon amy à vous faire service,

Guillaume de Nassau

1) Misschien de Unie van Utrecht.

2) François de la Kéthulle, heer van Ryhove, gouverneur van Dendermonde.

3) De stad Aalst was in November 1583 gevallen.

Aan den Heer de Hembyse, eerste Schepen der stad Gent

Mijnheer de Hembyse,

Ik heb Uw laatste brieven van 15 December uit handen van brenger dezes ontvangen en het heeft mij zeer verheugd daaruit het goede besluit van U, zoowel als van de bestuurderen der stad Gent, te vernemen, betreffende de handhaving van de gemeenschappelijke zaak en het doen standhouden van het verbond met de Noordelijke provinciën. En voor het welslagen en ten uitvoer brengen van dezen Uw goeden wil, is het vooral noodzakelijk om de noodige voeling te houden met Uw naburen en in het bijzonder met den Heer van Ryhove, ten einde elkaar des te beter de hand te kunnen reiken, in geval de vijand U later dichterbij wilde aanvallen. Het is zeer noodzakelijk om zoo spoedig mogelijk, zonder meer tijdverlies, Uw afgevaardigden met een voldoende machtiging en omstandige instructies, naar de Algemeene Vergadering van de Vereenigde Provinciën te zenden, teneinde met de anderen alle gebeurlijkheden te overwegen en zich te voegen naar hetgeen deze Vergadering zal besluiten. Ook van mijn kant ben ik bereid mij te richten naar hetgeen behandeld en besloten zal worden en niet aan te houden op hetgeen zij eenparig zullen afkeuren, zooals ik dit voorheen reeds omstandig genoeg betuigd heb; ik verzeker U dat dit de eenige weg is om onze zaken weder op orde te brengen en datgene wat ons overblijft te behouden. Want een provincie of een stad alléén zijn niet in staat om aan zulk een machtigen vijand het hoofd te bieden, die overal met zooveel lieden in geheime verstandhouding staat, vooral in Gent, zooals men in de afgelopen jaren heeft kunnen ontdekken en thans nog dikwijls ontdekt. Nòch moet het eene deel der provinciën zich verlaten op hetgeen het andere zal doen — het droevig verlies van Aalst is hiervan het gevolg geweest — nòch op eigen gezag iets ondernemen, om vervolgens het andere

de misslagen te wijten die het meestentijds zelf begaan heeft. Dit laatste heeft vroeger groote wanorde in onze zaken gesticht en tot uitstel van alle goede besluiten geleid. Elke provincie zou zich moeten voegen naar àl wat alle andere gunstig achten om het land te behoeden en het in de toekomst uit de handen van onze vroegere vijanden te kunnen houden. Want dezen hebben nooit hun bedoeling, noch hun wil veranderd om dit land van zijn vrijheid en zijn voorrechten te berooven en den waren godsdienst uit te roeien. Indien alle provinciën gemeenschappelijk, met eenzelfden moed en toewijding de taak wilden behartigen, en voor dit doel openlijk al hun middelen vereenigden, zonder elkaar wederzijds op voortdurende klachten en bezwaren te onthalen, zou men de hoop mogen koesteren dat men, met de hulp van Gods genade, voor de toekomst een zeer goede regeling zal kunnen treffen om onze zaken te herstellen, tot verlichting van die arme, zoo zwaar getroffen provinciën, en Vlaanderen zou onder de eerste zijn om de vruchten hiervan te plukken. In afwachting dus van de komst der op bovenvermelde wijze gemachtigde afgevaardigden en mij voorts verlatende op hetgeen bringer dezes U mondeling zal kunnen mededeelen, betreffende hetgeen waarmede Gij hem belast hebt, beveel ik mij hierbij in Uw goede gunst aan, en bid ik God, Mijnheer de Hembyse, dat Hij U in Zijn heilige bescherming zal nemen.

Delft, 8 Januari 1584.

Uw getrouwe en dienstwillige vriend,

Willem van Nassau